UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Fides

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

Iuda,20.*v*.2.Abiſai,21,*v*.17.Elias,1,*Reg*.18,*v*.15,16,Ioſaba filia Ioram,2,*Reg*.11,*v*.3,Ioiada,*v*.4,tres viri,1.*Paral*.11,*v*.18, Ædificatores templi,2.*Paral*.34,*v*.12,Raphael,*Tobiæ*,10,*v*.7,Abraham,1,*Macc*.2.*v*.52 Bacchides,7,*v*,8.Devs,1,*Cor*.10,*v*.13,1,*Tim*.1,*v*.15,& 4.*v*.9.Paulus *Gal*.6 *v*.17.Syluanus,1,*Petr*.5.*v*.12.Antipas,*Apoc*.2,*v*.13.

¶ Historica Exempla.

Zeno cuidam promiſerat quingentos denarios mutuo, admonitus ab amicis hominem eſſe male fidei; tamen credit, vel ob hoc, quia promiſerat,& ſumma erat exilis. *Eraſ.in Adagijs.*

Fridericus Dux Auſtriæ, Alberti Cæſaris filius, commiſſurus prælium aduerſus Ludouicum Baioarium, qui quum de imperio contendebat, quamuis Marchiones Brandeburgenſes cum hoſtilibus ſentirent: his tamen promiſſam ante pecuniam numerauit: alienam fidem accuſari, quam ſuam malens. *Aelian. Syl. lib.3. Com.in Panorm.*

In Aureliano ſcribit Flauius Vopiſcus; rarum eſſe, vt Syri fidem ſeruent, imo difficile: ceu dempta modo hortorum cura operoſiore boni maioris, nil præterea in Syrorum ingeniis fere ſit requirendum. *Cal.lib.25.c.25.A.L.*

Parthis fides nulla, niſi quantum expedit, quibus vtilitas ſemper eſt, fide ſanctior. *Alex.ab Alexand.l.5.c.10.*

Græcorum gens male audit paſſim apud Poetas Latinos, & item apud Ciceronem: non ſolum quaſi voluptatibus addicta, & effœminata deliciis, verum etiam lubrica quà fide. *Eraſmus in Adagijs.*

Lacones vt infidos deſcripſit Eurip.in Andromacha:

Σπάρτης ἔνοικοι, δόλια βουλευτήρια.

Id eſt:

Spartæ inhabitatores, doloſus ſenatus.

Et Ariſtophanes in Acharnenſibus:

Οἷσιν οὔτε βωμὸς, οὔτε πίστις, οὐθ' ὅρκος μένει.

Id eſt:

Quibus nec ara, nec fides, nec iuſiurandum ma...

Calius lib.18.c.5.A.L.& Eraſ.in Adag.

¶ Hieroglyphica.

Fidelitatis Hieroglyphicum *Canis* eſt: & Socrates ... nem in Phædone per *Canem* iurat: quum putat fidem ... præſtandum iis, qui rerum habenas in ciuitatib. modera... *Val.l.5.pag.46.F.*

Fides.

¶ Definitio et Etymolog...

FIdes, Græce πίστις, ιος, ἡ, & πείθω, fido dicitur. Fides ... ter ſumitur; nam quandoque dicitur ſponſio. It... Item conſcientia. Item creditum, vel collectio... tem ſacramentum. Item fides miraculorum, de qua 1. C... *habuero omnem, &c.* Item fides viua, de qua *ad Hebr.*11... ſumpta, ſic definitur.

Fidus & fidelis differunt, ſecundum Donatum ... Quod fidus eſt amicus, fidelis eſt ſeruus. Fidi in ma... minoribus negotiis.

Fides quid differt ab opinione, vide infra in Opinio...

Fides eſt dictorum conuentorumq; conſtantia & ve... contrarium fraudatio. Vel, Fides eſt opinio vehemens ... *Topicorum. Cic.de Offic.* dicta, quod fieri debeat, quod ...

¶ Divisio.

- **Fides, eiuſ ſec. B. Thom. ſecunda ſecundæ**
  - *Materia*
    - *In qua, id eſt, ſubiectum, & eſt intellectus.* q.1.art.1.
      - *Speculatiuus principaliter.*
      - *Practicus ſecundario.*
    - *Circa quam, id eſt, obiectum.* q.6.art.1.
      - *Formale, & eſt veritas prima, cui credimus.*
      - *Materiale, Articuli fidei in Apoſtolico Symbolo contenti.*
  - *Cauſa efficiens* q.6.art.1.
    - *Intrinſeca, & per ſe ſufficiens, Deus.*
      - *Reuelans immediate credibilia Prophetis & Apoſtolis.*
      - *Mittens prædicatores ad prædicandum credibilia reuelata.*
      - *Mouens per gratiam voluntatem ad aſſentiendum.*
    - *Extrinſeca, & per accidens inſufficiens.*
      - *Homo.*
      - *Angelus.*
      - *quæſt.2.*
  - *Actus,*
    - *Principalis.*
      - *Interior eſt credere,*
        - *Deum,*
        - *Deo,*
        - *In Deum.*
      - *Exterior, cõfiteri, q.1*
      - *Oppoſitum.*
        - *Oppoſitum.*
          - *quæſt.10. Infidelitas.*
            - *Paganorum.*
            - *Iudæorum.*
            - *Hæreticum.*
          - *Apoſtaſia à fide.*
          - *Blaſphemia quæſt. 13.*
            - *Diuini nominis quæ.14.*
              - *Cordis.*
              - *Oris.*
            - *In Spiritum ſanctum, quæſt.2.*
              - *Deſperatio.*
              - *Præſumptio.*
              - *Impœnitentia.*
              - *Obſtinatio.*
              - *Impugnatio veritatis agnit...*
              - *Inuidentia fraternæ grati...*
    - *Secundarius & conſequens, id eſt effectus.*
      - *quæ.7. art.1. Timor.*
      - *artic.2. Purificatio cordis.*
  - *Correſpondẽtia.*
    - *In donis, quæ ſunt* quæſt.8. *Intellectus.*
      - *Oppoſitum.* quæſt.5.
        - *Cæcitas mentis.*
        - *Hebetudo ſenſus.*
    - *In fructibus.*
      - *Scientia, Oppoſitum, Ignorantia,* quæſt.8.art.8.
      - *Fides.*
    - *In beatitudinis.*
      - quæſt.8.art.7.
      - *Beatitudo ſexta, Beati mundo corde.*

¶ Loci Biblici.

Fides in ſacris literis varie capitur:

Primo, ſignificat veritatem & conſtantiam in ſeruandis promiſſis. *Pſal.*25.10.& 86.15.*Rom.*3.3.

Secundo, accipitur pro ipſa doctrina fidei, ſeu pro Euangelio, cui creditur, idque per Metonymiam ſubiecti. *Rom.*1.5.*Epheſ.*4 5.1.*Tim.*1.1.19. Hoc ſenſu dicitur fides Apoſtolica, pro doctrina.

Tertio, ſumitur pro complemento ſeu impletione promiſſionum diuinarum in Veteri Teſtamento factarum ſeu pro rebus ipſis promiſſis olim, & ſuo tempore exhibitis, *Gal.*3.23.

Quarto, capitur pro obligatione illa facta in Baptiſmo, ad profitendum veram religionem, & ad credendum in hunc Deum, in cuius nomen baptizamur, 1.*Tim.*5.11.12.

Quinto, denotat externam religionis & fidei profeſſionem. *Iac.c.*2.*v*.24.

Sexto, ſignificat notitiam, aſſenſionem & perſuaſionem de gratia Dei temporariam, vt quæ in Chriſto radices non agat: ſicut dicitur. *Luc.*8.13. Quæ ſpecies dicitur fides hiſtorica.

Septimo, declarat notitiam beneficii Chriſti: qualis eſt in piis. *Rom.*1.11.12.

Octauo, ſumitur pro fidelitate in faciendo officio ... fraude & furandi cupiditate alieno, ſtudioſoque ... tuendi aliorum facultates & bona. *Tit.*2.10.

Nono, idem eſt quod iuſtitia, *Pſal.*119.75.

Decimo, denotat quandoque certam perſuaſionem ... quo effectu miraculoſo, conceptam ex reuelatione ... ſingulari, 1.*Cor.*12.9.& 13.2.*Matth.*17.20.*Luc.*17.6. ... fidem miraculorum.

Vndecimo, indicat fiduciam conſequendi bonum ... nium & corporale. *Act.*14.9.

Duodecimo, vſurpatur pro certa notitia & ſecuritate ... Chriſtianæ. *Rom.*14.*v*.1,22.

Decimotertio, accipitur etiam pro ſpe, per Metonymiam ... efficientis, 1. *Pet.*1.*v*.5. vbi dicitur, nos virtute Dei ... dem ad ſalutem: quum tamen per ſpem ... proprie hoc fiat ... illa ſalutis plene occupandæ patiens ... ctatio.

Decimoquarto, tanquam μέσον vocabulum ſumitur ... ſtantia in officio, aut inſtabilitate. 1.*Sam.*26.23.

Decimoquinto, ſignificat ſtudium & zelum in obſeruatione ... gione Chriſtiana. *Rom.*1.8.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

[…]ſextò denotat ſpecialiter fidem ſaluificam & iuſtifican-[…] 2.8. *Rom.* 3.28. Reliqua ex Theologorum libris ſunt hau-[…]

❡ Sententiæ Biblicæ.

[Sp]onſabo te mihi in fide. *Oſe.* 2.

Quid cogitatis inter vos modicæ fidei? *Matth.* 16.

Reſpondit ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes, & nos credimus, & cognouimus, quia tu es Chriſtus filius Dei. *Ioan.* 6.

Gratias ago Deo meo per Ieſum Chriſtum pro omnibus vobis, quia fides veſtra annuntiatur in vniuerſo mundo. *Rom.* 1.

Iuſtitia Dei eſt per fidem Ieſu Chriſti, in omnes, & ſuper omnes qui credunt in eum: non enim eſt diſtinctio. 3.

In fide viuo filii Dei, qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me. Non abiicio gratiam Dei. *Galat.* 2.

Cognoſcite, quia qui ex fide ſunt, hi ſunt filii Abrahæ. 3.

Igitur qui ex fide ſunt, benedicentur cum fideli Abraham. *ibid.*

Nos autem, qui diei ſumus, ſobrii ſimus, induiti loricam fidei. 1. *Theſſal.* 5.

Fides proximo recte ſeruanda.

(Sic Ioſue Gabaonitis promiſſam ſeruauit fidem, dicens:) Iurauimus eis in nomine Dei Iſrael, & idcirco non poſſumus eos contingere. *Ioſue* 9.

Multi homines miſericordes vocantur. Virum autem fidelem quis inueniet? *Prou.* 20.

Non duplices ſermonem auditus de reuelatione ſermonis abſconditi, & verè ſine confuſione, & inuenies gratiam in conſpectu omnium hominum. 41.

Cum periculo frangitur.

Et qui diſſoluit pactum, nunquid effugiet? Viuo ego, dicit Dominus, quoniam in loco regis, qui conſtituit eum regem, cuius fecit irritum iuramentum, & ſolum pactum, quod habebat cum eo in medio Babylonis morietur. *Ezech* 17.

Ego lux in mundum veni, vt omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat. *Ioan* 9.

Nunc ſine lege iuſtitia Dei manifeſtata eſt, teſtificata à lege & prophetis. Iuſtitia autem Dei per fidem Ieſu Chriſti, in omnes, & ſuper omnes, qui credunt in eum. *Rom.* 3.

Arbitramur enim iuſtificari hominem per fidem ſine operibus legis. *ibid.*

Virtus enim Dei eſt, in ſalutem omni credenti. *Rom.* 1.

Iuſtificati ex fide pacem habemus ad Deum, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, per quem habemus acceſſum per fidem in gratiam iſtam, in qua ſtamus, & gloriamur in ſpe gloriæ filiorum Dei. *Rom.* 5.

Non iuſtificatur homo ex operibus legis, niſi per fidem Ieſu Chriſti. *Galat.* 2.

Huic omnes Prophetæ teſtimonium perhibent, remiſſionem peccatorum accipere per nomen eius, omnes, qui credunt in eum. *Actor.* 10.

❡ Sententiæ Patrvm.

Palam eſt, quod in re dubia ad fidem & certitudinem valeat autoritas Eccleſiæ Catholicæ, quæ ab ipſis fundatiſſimis Apoſtolorum ſedibus vſque ad hodiernum diem ſuccedentium ſibimet, & Epiſcoporum ſerie, & tot populorum conſenſione confirmatur. *Auguſt. contra Manichæos, & habetur diſtinct.* 11. *cap. Palam*

Si cuius manus eſſet arida, verum quidem eſſe membrum, ſed ſine ſanguine & inefficax eſſet & mortuum. Sic & fides ſi ſit vera, tamen ſine operibus mortua eſt. *Auguſt. contra Donatiſtas, & habetur* 1. *q.* 1. *Sicut vrgeri.* §. *Si cuius.*

Si ad peccatum admittendum fides exhibeatur, mirum eſt, ſi fides appelletur: veruntamen qualiſcunque ſit, ſi & contra ipſam fit, peius eſt: niſi cum propterea deſeritur, vt ad fidem veram legitimamque redeatur, id eſt, vt peccatum emendetur voluntatis prauitate correcta. Tanquam ſi quis, cum hominem ſolus expoliare non poſſit, inueniat ſocium iniquitatis, & cum eo paciſcatur, vt ſimul id faciant, ſpoliumq; partiantur: quo facinore commiſſo, totum ſolus auferat: dolet quidem ille, & ſeruatam ſibi fidem non eſſe conqueritur. Verum in ipſa ſua querela cogitare debet, potius in bona vita ipſi humanæ ſocietati fidem fuiſſe ſeruandam, ne præda iniqua ex homine fieret: ſi ſentit, quam iniquè ſibi in peccati ſocietate ſeruata non fuerit. Ille quippe vtrobique perfidus: profectò ſceleratior iudicandus eſt. *Auguſt. de bono coniugali, & habetur* 22. *q.* 4. *ad peccatum.*

Forte in populo Dei ſtat iuxta te auarus raptor inhians rebus alienis, quem noſti talem, & fidelis eſt, vel potius fidelis vocatur: non eum potes de Eccleſia pellere, non habes aliquem aditum caſtigando & corripiendo illum corrigere, acceſſurus eſt tecum ad altare. Noli timere; vnuſquiſq; onus ſuum portabit. *Auguſtin. de vnico Baptiſmo, & habetur* 23. *q.* 4. *Forte in.*

Infideles non poſſumus Chriſto lucrari, ſi colloquium eorum vitamus, & conuiuium. Vnde & Dominus cum publicanis & peccatoribus manducauit & bibit. In his verò, qui intus ſunt, id eſt, infidelibus, putredo reſecanda eſt. *Auguſt. ſuper epiſt. ad Corinth. & habet.* 23. *q.* 4. *Infideles.*

Ad fidem nullus eſt cogendus, vt dicitis: ſed per ſeueritatem, imò & per miſericordiam Dei tribulationum flagellis ſolet perfidia caſtigari. *Auguſtinus contra Petilianum, & habet.* 23. *q.* 5. *ad fidem.*

Vbi ſana fides non eſt, non poteſt eſſe iuſtitia: quia iuſtus ex fide viuit: neq; ſchiſmatici aliquid ſibi ex iſta mercede promittant, quia ſimiliter vbi charitas non eſt, non poteſt eſſe iuſtitia. Dilectio enim proximi malum non operatur; quam ſi hæretici haberent, non dilaniarent corpus Chriſti, quod eſt Eccleſia Catholica. *Auguſtin. & habetur* 24. *q.* 1. *Vbi ſana.*

Mentis humanæ acies inualida in tam excellenti luce non figitur, niſi per iuſtitiam fidei emendetur. *Auguſtin. libro* 1. *de Trinitate.*

Nullæ maiores diuitiæ, nulli theſauri, nulli honores, nulla huius mundi maior eſt ſubſtantia, quam eſt fides catholica, quæ peccatores homines ſaluat, cæcos illuminat, infirmos curat, catechumenos baptizat, fideles iuſtificat, pœnitentes reparat, iuſtos augmentat, martyres coronat, virgines, & viduas & coniugales caſto pudore conſeruat, clericos ordinat, ſacerdotes conſecrat, in hæreditate æterna cum ſanctis Angelis collocat. *idem de verbis Domini.*

Ille apud Deum plus habet loci, qui plus attulit, non argenti, ſed fidei. *idem lib. de ouibus.*

Cum dilectione fides Chriſtiani, ſine dilectione fides Dæmonis. Qui autem non credunt, peiores ſunt quam Dæmones & tardiores. *idem lib.* 10. *de charitate.*

Sicut in radice arboris nulla prorſus apparet pulchritudinis ſpecies, & tamen quicquid eſt in arbore pulchritudinis, vel decoris, ex illa procedit: ſic & fidei humanitate quicquid meriti, quicquid beatitudinis anima ſuſceptura eſt, ex fidei fundamento procedit.

Quid eſt fides? niſi credere quod non vides. Vnde & quomodo capitur Trinitas? rectè: ô homo! interrogas: ideo bene creditur, quia cito non capitur: nam ſi cito caperetur, non eſſet opus vt crederetur, quia videretur.

Noli intelligere vt credas, ſed crede vt intelligas. Intellectus merces fidei eſt. *idem ſuper Ioannem.*

Ante aduentum Chriſti præceſſerunt iuſti credentes, ſic eum venturum, quomodo nos credimus in eum, qui venit. Tempora variata ſunt, non fides. Nos credimus Chriſtum ex virgine veniſſe, in carne paſſum eſſe, reſurrexiſſe, in cœlum aſcendiſſe. Illi crediderunt naſciturum, paſſurum, reſurrecturum, in cœlum adſcenſurum. *idem ſuper Ioan. ſerm.* 45.

Ambula per fidem, vt peruenias ad ſpem, ſpes non ædificabit in patria, quem fides non conſolatur in via. *idem ſuper Ioannem ſermone* 18.

Fides appellata eſt ab eo, quod fit, duæ ſyllabæ ſonant, quum dicitur fides, prima ſyllaba eſt à facto, ſecunda à Deo. Interrogo te ergo, vtrum credas? dicis, credito: fac quod dicis, & fides eſt. *idem ſuper Ioan. ſerm.* 22.

Quod Imperatorum lex minando imperat, hoc fidei lex credendo impetrat. *idem de ſpiritu & litera.*

Hoc eſt humanæ ſalutis initium, ſine hac nemo ad filiorum Dei numerum poteſt pertingere, vel peruenire: ſine hac omnis labor hominis vacuus eſt. *idem de fide ad Petrum.*

Fides eſt prima, quæ ſubiugat animam Deo, deinde præcepta dat viuendi: quibus cuſtoditis ſpes noſtra firmatur, & nutritur. Cum ergo cognitio & actio hominem beatum faciunt, ſicut in cognitione cauendus eſt error, ſic in actione cauenda eſt nequitia. *idem de agone c.* 18.

Illi offerunt ſacrilegum panem, & dant eleemoſynas, & ſectari videntur humilitatem: quæ ego, ſi vera fiant, holocauſta, interpretor: cum autem ſcientiam Dei dereliquerint, fruſtra truncato capite fidei, cætera membra habere ſe iactant. *Hier. in Oſe. & habetur* 1. *q.* 1. *Illi.*

Fides hoſti etiam ſeruanda eſt, nec eſt conſiderandum, cui, ſed per quem iurauerit. *Hier. ſuper Ezech.*

Credo igitur primo omnium ponitur, ſicut Paulus Apoſtolus ad Hebræos ſcribens, dicit: Credere enim primo omnium accedentem ad Deum oportet, quia eſt, & credentibus remunerator ſit. Sed & Propheta dicit: Niſi credideritis non intelligitis. Vt ergo intelligentiæ auditu patefiat teſte, primo omnium te credere profiteris, quia nec mare quis ingreditur, & liquido ac profundo ſeſe committit elemento, niſi ſe prius credat poſſe ſaluari. Nec agricola ſemina ſulcis obruit, & fruges ſpargit in terram, niſi crediderit venturos imbres, affuturum quoque ſolis teporem, quibus terra conſota ſegetes, multiplicata fruge, producat, ac ventis ſpirantibus nutriat. Nihil denique eſt, quod in vita geri poſſit, ſi non credulitas ante præceſſerit. Quid igitur mirum, ſi accedentes ad Deum credere nos primo omnium profitemur, quum ſine hoc ne ipſa exigi poſſit vita communis? Hoc autem idcirco in principiis præ-

miſimus, quia pagani nobis obijcere ſolent i, quod religio noſtra, quia rationibus deficit, in ſola perſuaſione conſiſtat, & ideo oſtendimus, nec agi, nec ſtare aliquid poſſe, niſi præceſſerit ius credendi. Denique matrimonia contrahunt, quia creditur ſucceſſura poſteritas: & pueri diſcendis artibus traduntur: quia magiſtrorum in diſcipulos tranſfundenda traditur diſciplina: & imperii inſignia vnus ſuſcipit, dum credit ſibi populos & vrbes, armatum etiam exercitum pariturum. Quod ſi hæc ſingula, niſi prius crediderit futura, nullus aggreditur, quomodo non multo magis ad agnitionem Dei credendo veniatur?

Valde alienus à fide eſt, qui regnum Chriſti dicit aliquando finiendum. *Hieron. epiſt. 1.*

Eſt autem fides, vt diffinit Apoſtolus Paulus, ſubſtantia rerum, quas ſperamus, & iudex rerum, quas non videmus. Credere & videre quis non debet, quod ea, quæ Deus promiſit, potens ſit, vt promiſſa ſunt, facilimè præuenire? Hæc nobis inuiſibilia ante oculos ponit, ad hanc ingreſſi, & Diaboli, & poteſtatem huius mundi, & harum tenebrarum vniuerſa deſerimus, & Deo cum fiducia proximamus. Credere enim, & ſperare neceſſe eſt, quæ Deus iuſſit. Cumque ea, quæ Diabolus inſeruit, abnegamus: fidem ſpes ſequitur. *Hieronymus epiſtola 5.*

Ergo non turbatur hæc nauis, in qua prouidentia nauigat, abeſt perfidia, fides ſuperat. Quemadmodum enim turbari poterat, cui præerat, is, in quo firmamentum Eccleſiæ eſt? Illic ergo turbatio, vbi modica fides, ibi ſecuritas, vbi perfecta dilectio. Denique etſi aliis imperatur, vt laxent retia ſua, ſoli tamen Petro dicitur: Duc in altum, hoc eſt, in profundum diſputationum. Quid enim tam altum, quam altitudinem diuitiarum videre, id eſt, ſcire Dei filium, & profeſſionem diuinæ generationis aſſumere? quam licet mens nequeat humana plenæ rationis inueſtigatione comprehendere, fidei tamen plenitudo complectitur. *Ambroſius ſuper Marcum, & habetur 24. quæſt. 1. Canon. Non turbatur. § Ergo.*

O theſauris omnibus opulentior fides! ò virtutibus corporeis omnibus fides fortior, medicis omnibus ſaluatior? *idem lib. de virginitate.*

Aufer argumenta, vbi fides quæritur: in ipſis gymnaſiis ſuis iam Dialectica taceat, piſcatoribus credunt, non Dialecticis. *idem lib. de Trinitate.*

Cito fides inexercitata langueſcit, & crebris otioſa tentatur incommodis. Remiſſas excubias callidus inſidiator irrumpit, aſſuetum autem bello viperum heſterna fraus inſtruit, & glorioſe prouehit palma victoria, pax ergo fidei corruptelæ materia eſt. *idem, ſup. Beati immaculati.*

Fides eſt radix omnium virtutum, & quod ſuper hoc fundamentum ædificaueris, hoc ſolum ad operis tui fructus, & virtutis proficit mercedem. *idem lib. de Cain & Abel.*

Quis fideles putat, quos vel pecunia, vel obligatione obligatos ſibi crediderit?

Liquet etiam in bello fidem & iuſtitiam obſeruari oportere: fundamentum enim iuſtitiæ eſt fides. *idem lib. 3. de Offic.*

Vnuſquiſque nihil promittat inhoneſtum: at ſi promiſerit, tolerabilius eſt, promiſſum non facere, quam facere, quod turpe eſt. *idem lib. 3.*

In Sacerdotibus fides ſit eligenda cum vita: Si enim vita deeſt, fides meritum non habet, B. Iacobo atteſtante, qui ait: Fides ſine operibus mortua eſt. *Gregorius Theodorico & Theoberto Regibus Francorum. & hab 1. q. 1. Fertur Symo.*

Fortaſſe vnuſquiſque apud ſemetipſum dicat: Ego iam credidi, ſaluus ero. Verum dicit, ſi fidem operibus tenet. Vera etenim fides eſt, quæ in hoc, quod verbis dicit, moribus non contradicit. Hinc eſt enim, quod de quibuſdam falſis fidelibus Paulus dicit: Qui confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant. Hinc Iohannes ait: Qui dicit ſe noſſe Deum, & mandata eius non cuſtodit, mendax eſt. *Gregorius in homil. Aſcenſionis. ſuper illud Marci 16. Qui verò non crediderit condemnabitur.*

Diuina operatio, ſi ratione comprehenditur, non eſt admirabilis: nec fides habet meritum, cui humana ratio præbet experimentum. *Greg. hom. 26.*

Tunc enim veraciter fideles ſumus, ſi, quod verbis promittimus, operibus adimplemus. *idem hom 29.*

Niſi prius fides teneatur, nullo modo ad ſpiritualem amorem pertingitur. Non enim charitas fidem, ſed fides charitatem præcedit. Nemo enim poteſt amare, qui non crediderit, ſicut nec ſperare. *idem ſuper Ezech.*

Sicut ſemper diſcere, ſignum eſt nunquam poſſe perficere: ſic teſtimonium ſemper quærere, ſignum eſt nunquam velle credere. *Ioannes Chryſoſtom. ſuper illud Matth. 12. Volumus à te ſignum videre.*

Vna eſt veritas, & non partita: ſicut qui margaritam habet, ipſe nouit quantum diues eſt, & tamen multis poteſt eſſe non cognitus: Ita qui fidei veritatem detinent, noſcunt, quod diuites ſunt: infideles autem theſaurum neſcientes hunc, diuitias noſtras ignorant. *Ioan. Chryſoſt. ſuper illud Matth. 13. Inuenta autem vna pretioſa margarita.*

Talis eſt natura fidei, quanto magis vetatur, tanto magis accenditur. Virtus fidei in periculis ſecura eſt, in ſecuritate ... Quid enim aliud ſic laxat vigorem fidei, ſicut longa ... *ibid ſuper illud Matth. 20. At illi magis clamabant.*

Fides lampas eſt, quia ſicut lampas illuminat dom... animam. *Ioan. Chryſoſt. ſuper Matth. 23.*

Fides religionis catholicæ lumen eſt animæ, oſtium ... mentum ſalutis æternæ. *idem ſuper illud ſymboli, Credo ...*

In malis promiſſis reſcinde fidem. In turpi voto muta ... Quod incautè vouiſti, ne facias. Impia eſt promiſſio, ... adimpletur. *Iſidorus in Synonymis libro 2. & habetur ... malis.*

Mors fidei eſt ſeparatio charitatis. Credis in Chriſtum ... ſti opera, vt viuat fides tua. Fidem tuam dilectio animet ... bet. Non incuruet terrenum opus, quem fides cæle... *Bern ſuper Cant. ſerm. 24.*

Quid non inueniat fides? Attingit inacceſſa, depre... ta. Comprehendit immenſa, apprehendit nouiſſima, ... æternitatem ſuo illo vaſtiſſimo ſinu quodammodo ... *idem ſuper Cant.*

Non fidei, ſed perfidiæ: non confidentiæ, ſed diffiden... metipſo habere fiduciam.

Is fidelis eſt, qui nec ſibi credit, nec in ſe ſperat, ... quam vas perditum: ſed ſic perdens animam ſuam, ... ternam cuſtodiat eam. *idem ſerm. 5. in vigil. in natal. D...*

Tranſgreditur enim fides rationis fines, humanæ ... experientiæ terminos. *Bern. ſerm. 67.*

Fides aliquando recipit, quod ratio non præſumit, ... iuſcunque fides, tribulatio probat. *idem de duodecim p... militatis.*

Hoc veſtræ indicimus charitati, vt ab Apoſtolicis ... lo vlterius recedatis exceſſu: quia inultum poſthac ... rit, ſi quiſquam Apoſtolicas regulas in aliquo crediderit ... gendas. *Leo Papa, & hab. diſt. 11. Hoc veſtra.*

¶ Poeticae Sententiae.

Silius 2.

Ante Iouem generata decus, diuumq; hominum...
Qua ſine non tellus, pacem non æquora nor...
Iuſtitiæ conſors, tacitumq; in pectore numen,
Exitiumne tuæ dirum ſpectare Sagunti,
Et tot pendentem pro te Dea cernere pœna...
Vrbem lenta potes? moritur tibi vulgus & ...
Te matres vincente fama, te mœſta virorum
Ora vocant, primaq; ſonant te voce minores:
Fer cœlo auxilium, & feſſis da ſurgere rebus.
Hæc ſatus Alcmena.

Ibidem.

Contra cui talia virgo,
Cerno equidem, nec pro nihilo eſt mihi fœdere ...

Sen. Oct.

Teneris in annis haud ſatis clara eſt fides.

Claud. 4. Hon.

Præmiſſa futuris,
Dant exemplis fidem

Terent. Andr.

Nihil opus eſt arte ad hanc rem, quam paro,
Sed his, quas ſemper in te intellexi ſitas,
Fide & taciturnitate.

Virg. 4. Æneid.

Nuſquam tuta fides.

Manil. 3.

Perq; tot ætates hominum, tot tempora & an...
Tot bella & varios etiam ſub pace labores,
Cum fortuna fidem quærat, vix inuenit vſquam.
At quanta eſt ſcelerum moles per ſecula cuncta,
Quamq; onus inuidiæ non excuſabile terris!
Venales ad fata patres, matrumq; ſepulcra,
Impoſuit Phœbus noctem, terraſq; reliquit.
Quid loquar euerſas vrbes, & prodita templa,
Et varias pacis clades & mixta venena,
Inſidiaſq; fori, cædes in mœnibus ipſis:
Et ſub amicitiæ graſſantem nomine turbam!
In populo ſcelus eſt, & abundant cuncta furore,
Et fas atq; nefas mixtum, legeſq; per ipſas
Sæuit nequities pœnas iam noxia vincit.
Corpora naſcuntur, pars & ſublata per orbem,
Et fidei earum fœdus paciſq; tributum:
Vtq; ſibi cælum, ſic tellus diſſidet ipſa,
Atq; hominum mentes inimica ſorte feruntur.

Claud. 2. Stil.

Huic Diuæ germana Fidei, eademq; ſororum...

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Fide tua delubra tenens.

Ibidem.

Hæc & amicitias longo poſt tempore firmat,
Manſuroſq; adamante ligat, nec mobile mutat
Ingenium parua ſtrepitu, nec vincula noxa
Diſſolui patitur, nec faſtidire priorem,
Allicitur veniente nouo, benefacta tenere,
Reſpuere offenſas facile, pariterq; minoris
Officij, magniq; memor ſuperare laborat:
Vtq; hoſtes armis, meritis ſic vincit amicos.

Propert.1.26.

Multum in amore fides, multum conſtantia prodeſt.

Ouid.Epiſt.18.

Non boue mactato cœleſtia numina gaudent,
Sed quæ præſtanda eſt, & ſine teſte fide.

Ouid. Fpiſt. 16.

Tarda ſolet magnis rebus ineſſe fides.

Lucanus.

Clauda fides miſeris.

Sen. Herc. Oet.

Non rata fides, vbi iam melior
Fortuna ruit.

Silius 11.

Stat nulla diu mortalibus vſquam
Fortuna titubante fides.

Claud.4.Hon.

[illegible] non empta fides, nec pectora merces
Alligat.

Ouid.4.Faſt.

Surgit, cui dederat clarum Collatia nomen:
Non opus eſt verbis, credite rebus, ait.

Silius 2.

Quæ vero non æqua dedit victoria nomen?
Audite ô gentes, non rumpite fœdera pacis,
Nec regnis poſt ferte fidem.

Lucan.8.

Ardua quippe fides robuſtos exigit annos.

Ibidem.

Pellæuſque puer gladio tibi colla reſcidit,
Magne tuo.

Plaut. in duobus Captiuis.

Tu fidelis ſis fideli, caue fidem fluxam geras,

¶ Philosophicae et Historicae Sententiae.

Eruditi eſt hominis vnumquodque, vt ipſum eſt, ita de eo fidem capere tentare. *Boet. lib. de Trinit.*

Fides ſanctiſſimum humani pectoris bonum eſt. Nulla neceſſitate ad fallendum cogitur, nullo corrumpitur præmio. Vre, inquit, cæde, occide, non prodam, ſed quo magis ſecreta quæret dolor, hoc illa altius condet. *Seneca ad Lucilium epiſt.89.*

Fidem nemo vnquam perdit, niſi qui non habet. *Seneca in prouerbijs.*

Fides vulgi fortior eſt, quam fides Philoſophorum. *Commentator ſuper 3. Phyſicor.*

Animus ſine fide ſtabilis amicis eſſe non poteſt. *Cic. libr. 1. Rhetor. nouor.*

Fundamentum iuſtitiæ eſt fides, dictorum conuentorumq; conſtantia & veritas. *Cic lib.1.de Offic.*

Nec promiſſa ea ſeruanda ſunt, quæ non ſunt his, quibus promiſeris, vtilia: nec ſi plus ea noceant illi, cui promiſeris, quam proſint. Nam illis promiſſis ſtandum quis non videt? quæ coactus quis metu, aut deceptus dolo promiſerit.

Nec enim vlla res vehementius Rempubl. continet, quam fides: quæ nulla eſſe poteſt, niſi erit neceſſaria ſolutio rerum creditarum. *Cic. lib. de Offic.*

Sed nihil ſtabile, quod eſt infidum. *Cic. lib. de Amicit.*

In vita tyrannorum nulla fides. *idem.*

Deiotarus vetat expectare fortunam, dum præſtatur fides. *Cic. lib. 2. de Diuinat.*

Magna & perpulchra res eſt, quum aliis omnibus, tum viro principi fidemque ſeruare, & ſe talem eſſe cognoſci. *Xenoph. orat. de Ageſilao.*

Dura fides omnem deliberationem excludit. *Plut. in Sertorio.*

Cum fidei abrogatione omnis humana ſocietas tollitur. *Liuius, Decad. 1. lib. 6.*

Vult ſibi quiſque credi, & habita fides ipſam plærumque obligat fidem. *Id. dec. 3. lib 2.*

Circumuentis in ſolitudine, natura ipſa ſubijcit, vt hominum quos nunquam viderint, fidem tamen implorent. *Dec. 4. lib. 10.*

Fides non integra manet, vbi magnitudo quæſtuum ſpectatur. *Tacitus, Annal. lib. 11.*

Inter ciuiles diſcordias, nuſquam fides aut amor motu ac neceſſitate huc illuc mutantur. *idem hiſt. lib. 1.*

Expertus ſum parum fidei miſeris eſſe. *Saluſt. in Iugurth.*

Fides ſtabile & æternum facit imperium. *Qu. Curtius de geſtis Alexand. lib. 8.*

In magna malorum multitudine difficilima dictis fides. *Paul. Oroſ. de Ormeſta, lib. 3.*

Malo mihi ſucceſſum deeſſe, quam fidem: etiam hoſti eſt æquus, qui habet in conſilio fidem. Fidem qui perdit, nil poteſt vltra perdere. Fides vnanima vnde abit, nunquam redit. *Seneca in prouerbijs.*

Viri boni eſt eſt etiam non politicam fidem ſeruare: maximum maioribus noſtris telum, fidem fuiſſe, ex quo plures pace ſuſceptæ, quam bello gentes fuerint deuictæ: nocens fit, vbi ſuccumbit fides ſiue veritas. *Cato.*

¶ Apophthegmata.

Anaxarchus, cum à Nicocreonte grauiter torqueretur, vt conſcios perderet poſt multa in tyrannum conuitia, linguam ſibi ipſi dentibus abſcidit, commãducatã in tyranni faciem expuit, his prius verbis emiſſis: Non erit hæc corporis pars tuæ ditionis. Voluit vir conſtantiſſimus potius ſibi ipſi amputare linguam & perire penitus, quam non ſeruare ſilentii fidem. *Laert. lib c.10.*

Zeno Eleates accuſatus, quod in perniciem Nearchi tyranni coniuraſſet, ductus ad tormenta, vt coniuratos proderet, indicauit eos, qui tyranno omnium amiciſſimi erant: neglectis conſciis qui poſtquam pœnas dediſſent, interrogatus à tyranno, num quis præterea occidendus ſupereſſet? Tu ſolus, inquit, Reipublicæ pernicies ſuperes, quibus actis, dentibus linguam abſcidit, & in tyranni faciem expuit. Maluit enim mori, quam indicare eos, qui occiſo tyranno ſaluam cuperent eſſe Rempubl. *Laert. lib.9. c.5.*

Eurycratidas, percontanti, cur Ephori per ſingulos dies de conuentis & contractibus dicerent? Vt inter hoſtes etiam, inquit, mutuam fidem inueniamus. Maiore Reipublicæ diſcrimine pacta violantur in bellis: ſed illic quoque violantur ab his, qui domi conſueuerint fallere. *Plut. in Lacon. apoph.*

Alexander. Quidam cum rupem teneret inexpugnabilem, vt putabatur, ſemet Alexandro dedit: At Alexander non ſolum eius ditionis principem eſſe iuſſit, verum etiam addidit, dicens: Hic homo mihi videtur ſapere, qui ſe maluit bono viro, quam loco munito concredere. Et ſic fidem hoſti ſanctiſſimè ſeruare voluit. *Plut. in apoph.*

Hanno & Roman. Coſſ. Amiſſa nauium claſſe prope Siciliam inſulam omnium fertiliſſimam. Carthaginenſes de pace cum Romanis ineunda conſultabant. Hamilcar cum negaret ſe iturum eſſe ad Conſules Romanos. timens ne idem accideret ipſi à populo Romano, quod Pœni fecerant Cornelio Aſinæ Conſuli Romano) qui contra ius gentium catenis vinctus eſt) Hannno fidem Romanorum conſiderans, profectus eſt in vrbem, vt pacem impetraret, qui dum liberius legationis ſuæ rationes expoſuiſſet, à tribuno audiuit: illi poſſe accidere, quod accidiſſet Cornelio Conſuli. Verum cum vterque Conſul tribunum compeſcuiſſet, reſponderunt: iſto metu Hanno te fides noſtræ ciuitatis liberat. *Eraſmus lib. 6. apophthegm.*

Fabricius, pugnaturus contra Pyrrhum regem, à medico regis epiſtolam accepit, qua promittebat, ſe regem veneno necaturum eſſe, ſi iuberet. Verum eam epiſtolam miſit Fabricius ad hoſtem crudeliſſimum: & admonuit, vt ſibi caueret ab inſidiis potius amicorum, quam hoſtium. Quis non admiretur Fabricii erga hoſtem immaniſſimum fidem, quem amicè monuit, vt tute periculum euitaret? Secus faciunt hodie duces, qui clam inſidias hoſtibus ſtruunt, contra iuſtitiam, fidem, & omnem æquitatem, vt victores etiam ex coempta victoria domum gloriabundi redeant. *Val. Maximus.*

Cicero, Dicente illi Metello, plures teſtimonio peremiſti, quam patrocinio ſeruaſti: Nempe, inquit Cicero, plus eſt mihi fidei, quam eloquentiæ. *Plut.*

Pontius Centurio captus à Pompeii ſocero Scipione, cum iſto modo ei ſalus daretur, ſi ſe futurum Cn. Pompeii militem affirmaſſet, ita reſpondit: Tibi quidem Scipio gratias ago, ſed mihi iniuſta conditione vitæ non eſt opus. Maluit autem potius mori, quam fidem Cæſari datam frangere. *Bruſ. l.2. c.35.*

Alphonſus ſæpenumero dicere ſolitus eſt: Tantum valere ad fidem debere principum verbum ſimplex, quantum priuatorum hominum iuſiurandum. Turpiſſimum enim eſt fidem fallere in regibus vero longius. *Panorm. lib. 1. de Alphonſi rebus geſtis.*

¶ Similitvdines.

Chryſoſtomi. Sicut inter duos lapides molares teritur triticum, & ſeparatur à cortice ſuo, & fit ſimulago munda; ſic fideles in medio deſuper quidem vrgente ſe verbo Dei ad fidem & iuſtitiam, inde autem verbo impio ſe compellente ad infidelitatem atque peccatum, conteruntur, & carnalia ſua vniuerſa deponunt, & ſpirituales efficiuntur. *in Matth. 24. hom. 50.*

Vti nauis tutiſſima eſt fides: ita qui ex illa deciderint, neceſſe eſt eſt naufragium facere. *in 1. ad Tim. hom. 3.*

Quem

Quemadmodum hi, qui fide ſubnixi ſunt, in tuto nauigant: Ita & qui illa exciderunt, nuſquam poſſunt conſiſtere, ſed longo errore circumacti, poſtremo in ipſa perditionis prærupta feruntur. *in 1. ad Timoth. hom. 12.*

Quemadmodum carnales cibos diebus ſingulis ex neceſſitate requirimus: Ita & fidei pietatiſque doctrinam ſemper accipimus, eaque iugiter enutrimur. *ibid.*

Nec qui clauſis oculis quærit, inuenire quid poterit; ſicut idem ſi apertis illis, ſeipſum humo obruat, auerſatusque ſolem ibi inquirat, inuenire aliquid nequaquam poterit, Adeo ſine fide nihil inueniri poteſt, eaque abſente, pugnas naſci neceſſario contingit. Quæ enim fides profitetur ſola, ſuccedens quæſtio neque permittit intelligi. Cum in quæſtiones incidimus, de Deo, quæ non oportet, opinamur. *Homilia 12. in 1. ad Timoth. & 2. ad Timoth. homilia decima ſexta.*

Quemadmodum peccatum ſi vicerit, ipſum eſt quod viuit in homine, animum, ad quæ vult, pertrahens: Ita ſi illo mortuo quæ Chriſto ſunt placita, fiant, nec humana deinceps eſt eiuſmodi vita, videlicet ipſo Chriſto viuente in nobis, hoc eſt, agente ac dominante. *in c. 2. ad Galat.*

Sicut anchora iactata de naui, hoc permittit eam circumferre, licet venti commoueant, ſed iactata firmam facit: Sic & fides. Intuere, quoniam valde conuenientem inueni imaginem. Non enim dixit fundamentum, quaſi diſſonaret, ſed anchoram. Quod enim in motu eſt, & non valde videtur fixum eſſe, quod eſt ſuper mare, ſicut quod ſuper terram ſtat, & mouetur, & non mouetur in valde firmis & Prophetis fortaſſis. Tempeſtas, & multus imber commouet ratem: ſpes autem non permittit circumferri. Si hanc non haberemus, olim demerſi fuiſſemus, non in ſpiritualibus tantum, ſed in ſecularibus. Multam quis huius inuenit fortitudinem, vtputa in negotiando, in agricultura, in militia. Niſi hanc quiſque ſibi proponat, nunquam aliud attingit. *Homil. 11. ad Hebr.*

Fide opus eſt, bonorum matre, ſalutis medicina, ſine qua nullam magnarum rerum doctrinam quiſpiam percipere poteſt, ſed illis ſimilis, qui ſine naui pelagus tranſnatare aggreſſi, parum prouecti, laſſatis manibus pedibusque, fluctibus continuo obruuntur: neq; aliter, qui ſuis nituntur rationibus ante cognitam veritatem (vt Paulus ait) naufragium faciunt. *Homilia triceſima ſecunda epiſt. ad Hebr.*

Sicut plantæ rigatæ magis creſcunt: Ita & fides noſtra oppugnata magis floret: ſeditione agitata, incrementa maiora ſumit. Neq; horti aquis irrigati ita germinant & fœcundi ſunt, vt Eccleſiæ, ſi martyrum irrigentur ſanguine. *ſermone in Iuuentinum & Maximum.*

Sicut in turri conſiſtentes duo bona conſequuntur, & hoſtium irruptionem ipſi non facile patiuntur: & hoſtes de turri facile conterunt: Sic & qui in fide Chriſti conſiſtunt, vel in lege Dei, & Dæmones ſuper ſe irruere non ſinunt, & ſpiritualibus bonorum operum ſagittis eos facile vulnerant. *in 21. homil. 40.*

Sicut ſi adamantina & incorruptibilia nobis corpora eſſent, neque ſcorpios, neque ſerpentes, neque ignem manibus formidaremus complecti: Ita cum animas noſtras tali fide Chriſtus armauit, non eſt, quod timeamus, etiam hoſtium tenentes venena. Nobis enim conceſſum eſt ambulare ſuper ſerpentes & ſcorpios, & omnem Diaboli tyrannidem, multo magis & ſuper teredines, ac ſcarabeos. Tam procul eſt, ne qua parte nos offendant inſidiæ Diabolicæ, & ita ſe habent res noſtræ. *Aduerſus gentiles, & in Babylam martyrem.*

Theophylacti. Quid lutum? Idem corpus maiore quam margaritam honore afficis animam? conculca paleas: id eſt, ſterilia opera, quæ comburet ventilabrum dijudicationis, habens verbum Dei igni inextinguibili. Vt locuſta, quæ deſcendit ſuper ſeptem in die glaciei, ſol ortus eſt, ac deſiliit, nec agnouit locum ſuum, hoc eſt: Quemadmodum locuſta, cæteraq; id genus volatilia, rore ac pruina eorum alis ſuperpoſita, ſepibus inſident atque fruticibus, vt quæ volare nequeunt, ſole autem oriente, abſumenteque rorem, ipſaque animalcula calefaciente, expandunt alas, & in alium tranſmeant locum: Hunc in modum aſcendebat etiam ſuper ſepem legis, potentia Dei, purificationes quaſdam corporales perficiens, & mira ſigna faciens, vſque dum dies erat glaciei, hoc eſt, regnaret peccati ex Adamo contracti hyems: quando verò ſecundus Adam peccati expers, Sol iuſtitiæ exiſtens ortus eſt, deſiliit diuina potentia ex legali ſepe, oſtendens ipſam infirmam eſſe, vt quæ non poſſit mundam facere conſcientiam, tranſiitq; ad fidem, quæ poſſit iuſtificare, nec vlterius cognouit locum eius, quem antea occuparat. *in cap. 3. Nahum.*

Poſtquam fides aduenit, quæ hominem reddit perfectiorem, nil vltra pædagogo ſubijcimur, qui ſumus per fidem perfectionem adepti, & infantiam ipſam exceſſimus: quod autem ſimus ex fide perfectiores, patet ex eo, quia ob noſtram in Chriſto fidem Dei efficimur filii: qui autem fuerit, vt in Dei Filium ſuſciperetur dignatus, nil prorſus vel imperfectus, vel infans putandus eſt, eo fit, vt ridiculum videatur, vt qui iam in virum euaſerit, pædagogi ſit legi obnoxius; neque enim ſecus id videretur, quam ſi vbi dies illuxit, lucernam quis intueretur, non ſolem. *in epiſtolam ... pite 3.*

Quemadmodum opulentus vir quiſpiam, cum ... rit, vt ſua diripiat, & ſe inuadentem, vt enecet, omnia ... gratia ab eodem diſcrimine permiſſurus eſt: Sic ... te, vt in tuto ſit caput, hoc eſt, fides ipſa. *in caput ... ſios.*

Nazianzeni. Vt in creaturis primaria dona non ... ſtri ſunt, ſed omnium, vt vnius creaturæ communis ... in fide, quæ ſaluant, non eorum tantum ſunt, qui ... ſed eorum, qui volunt. *De modeſtia in diſputationibus.*

Origenis. Sicut nihil eſt delectabile hominibus ... militer nihil eſt delectabile, neque acceptum Deo ... mine. *in lib. Iob.*

Sicut ſol, niſi vibrauerit ſuper faciem terræ, ... eius creſcit, neque adoleſcit, neq; matureſcit. Sic ... fidem veritas refulſerit in animabus hominum, ... acceptabiles coram Deo. *in lib. Iob, 1.*

Athanaſii. Vt ſi quis medicus ingreſſus ad ægrotos, ... tatur, an velint curari, ne dum ipſe curam ſuſceperit, ... inutilis exiſtat curatio, nimirum iis, qui laborant ... medici pugnantibus: Sic & Dominus eos, qui ſanabat, ... tabatur, nec niſi fidentibus conferebat beneficium, ... beneficium conſeruari poſſent. Per fidem enim ... propoſitum. *De paſſione Domini.*

Damaſceni. Fide omnia & humana & ſpiritualia ... que agricola ſine fide incidit terræ ſurculum, neque ... uo ligno ſuam ipſius animam inſano maris pelago ... nuptiæ fiunt, non aliud quicquam in terra ſine fide ... ſcrutabilis conſenſus. *libro quarto, capite duodecimo, ... dei.*

Theodoreti Epiſcopi. Sutoris diſcipulus, dum cup... credit, quicquid illi à magiſtro dicitur, docet eum, ... ceum tenebit, quomodo corium ſcindat. Sic natur... cola: Sic ſi probatum aurum à crudo cognoſcere vo... magiſtratum, qui nouit diſcernere: ille diſcernit (... experienria) an adulterinum ſit: ſic facit, qui ... gemmas, qui ſericam veſtem, & quicquid audien... ſic agreſtes operæ craſſique auditores credunt. *ſerm.*

Marci eremitæ. Talpa ſupercapta oculis ſtellas ... teſt: Et qui rebus temporaneis Deo fidem non habet, ... ternis poteſt credere. *De lege ſpirituali.*

Plutarchi. Nos quemadmodum quoties cum ... mus tyranno, animo ſumus anxio: Sic in ſacris ... ac diffidentem oportet eſſe. *in Moral.*

D. Auguſtini. Sicut euenire aſſolet, vt malum me... tus etiam bono timeat ſe committere: Ita erat ... meæ, quæ vtique niſi credendo ſanari non poterat, ... ret, curari recuſabat: reſiſtens manibus tuis, qui medi... confeciſti, & ſparſiſti ſuper morbos orbis terrarum, ... authoritatem tribuiſti. *libr. 6. Confeſſion. c. 4.*

Diui Ambroſii. Sicut granum ſinapis prima fronte ... paruum, vile, deſpectum, non ſaporem præſtans, ... cumferens, non iudicans ſuauitatem; at vbi teri cœp... dorem ſuum acrimonia exhibet, cibum flammei ſapo... tanto feruoris calore ſuccenditur, vt mirum ſit in ta... nis tantum ignem fuiſſe concluſum, cuius etiam ... homines, hyemis tempore præcipuè, magna pro... unt, quatenus repellant frigora, humores egerant, ... calefaciunt, ſæpe etiam capiti ex hoc adhibent medi... inualidum, ſi quid ægrotum fuerit, ſinapis igne ... Chriſtiana fides prima fronte videtur eſſe parua, ... ſtendens potentiam ſuam: at vbi diuerſis tentatio... rit, ſtatim vigorem ſuum prodit, acrimoniam indic... minicæ credulitatis adſpirat, & tanto diuini ignis ... vt & ipſa ferueat, & participantem ſibi ardere comp... ſinapis membrorum viſcera calefacit: Fides autem ... peccata comburit. Ille quidem aſperum algorem ... uet: hæc autem delictorum diabolicum frigus expell... quos humores decoquit corporum: Fides autem ... ta conſumit. Per illud medicina capiti procuratur; ... tem ſpirituale caput noſtrum, quod eſt Chriſtus, ... fidei (iuxta comparationem ſinapis) odore ... *ſerm. 1.*

Hilarij. Vt quædam medicamentorum genera ... rata, vt non in ſingulis tantum ægritudinibus vtilia ... bus in commune medicantur, habentq; in ſe ... auxilii: ita & fides catholica non aduerſus ſingula ... ſed contra omnes morbos opem medelæ impertit, ... genere, non viuenda numero, non diuerſitate fallend... eadem aduerſus ſingula omniaque conſiſtit. *libr. ... nitate.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

...debet apud nos, frater, fidei robur immobile, & ſtabilis ...concuſſa virtus contra omnes incurſus atque impetus ob... fluctuum, velut petræ obiacentis fortitudine & mole ...ſiſtere. *Cypr. lib. 1. Epiſt.*

... Creſcunt quotidie per linguæ veſtræ vomerem grana ...atque in horreis multiplicantur ſupernis: Ita in vobis im... gaudemus, quod ſcriptum eſt: Vbi plurimæ ſegetes, ibi ... fortitudo boum. *lib. 11. epiſt. 47.*

...nuntiy pœnitentiæ. Sicut homo, cum impleuit ampho... & inter illas paucas ſemiplenas poſuit, & venit, vt ... guſtet amphoras, non tentat plenas: ſcit enim, quia bonæ ... ſemiplenas autem guſtat, ſintne acidæ factæ, cito enim ſemi... : Sic & qui pleni ſunt in fide, reſiſtunt Diabolo, & ..., quia non habet locum intrandi, ſed in ſemiplenos in... quæcunque vult, facit illis, & fiunt famuli eius.

... Eodem modo, quo matrimonium dici non poteſt, vbi ... multos habet, ſed hæc aut meretrix, aut adultera no...: à qua enim pudor, caſtitas, fides abeſt, virtute careat ne... Sic & religio Deorum impudica eſt, & incerta, quia fide ca... honor ille inſtabilis & incertus caput atq; originem non ... *lib. de vera ſapientia cap. 4.*

...Hoſtienſis Epiſcopi. Hilaris pupilla lucide ſpeculatur. ... pupilla oculi tui. Quomodo pupilla oculi eſt ſubtiliſſima, ... ſollicitè cuſtodiatur à palpebris, leuiſſimi ac tenuiſ... tactu confunditur: Sic acies fidei, niſi peruigilem ſem... cuſtodiam, nihil citius conturbatur. *libr. de ſacram. Do...*

...Epiſcopi. Vos, inquit, eſtis ſal terræ. Itaq; ſicuti ſales, ... in carne qualibet, corruptelam non admittunt, ..., ſordes expurgant, vermes non ſinunt generari: ... gratia ac fides, quæ per Apoſtolos data eſt, ſimili ex... operatur. Aufert enim carnalis concupiſcentiæ cor... peccatorum ſordes expurgat, odorem malæ conuerſatio... vermes delictorum non ſinit generari, id eſt, de corpore ... & mortiferas voluptates exurgere, conſeruans corpora ... ab illo immortali verme, qui indefeſſa pœna peccato..., de quo ſcriptum eſt: Vermis eorum non morietur, & ... non extinguetur. Et ſicuti ſales à foris quidem appo... intrinſecus verò operantur per virtutem naturæ ſuæ: Ita & ... exteriora hominis atque interiora perpenetrat, & to... integrum à peccato incorruptumque conſeruat. *in ... Matth.*

... corporis ſenſus mentis, & fides cordis intelligitur, quæ ... & lucida fuerit, ſine dubio omne corpus noſtrum ... Idcirco autem lucerna in comparatione fidei ponitur: ... lucerna incedentium in nocte greſſus illuminat, ne aut ... offendicula quæque ambulantes incurrant: Ita in ... nocte ſplendor fidei omnes vitæ noſtræ greſſus, præeunte ... veritatis illuminat, ne aut in foueas peccatorum, aut offen... Diaboli incidamus. *in 6. cap. Matth.*

...Ludouici Viuis. Vt nihil eſt homini gratius, quam fidi ſi... Deo, nec quiſquam bene de illo cogitat, cui timide ſei... *In introductione ad ſapientiam, cap. 7.*

... Amuleta depellunt omne incantamentum, & effaſci...: integra verò fides elidit omnem ſuperſtitionem & te... *in apoph. 110.*

❡ Adagia.

...ſium Sibyllæ.

Iuuenalis.

Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.

Id eſt,

...indubitatam.

... τρίποδος.

... de iis, quæ vehementer vera atque indubitata vi... Athenæus.

... promiſſis. μὲν λόγος θαυμαςὸς ὁ δὲ λέγων ἄπιςος. Plutarch.

... aliquis ingentia pollicetur, quæ non videatur præſtitu...

... credendum.

... Tullius in libello de Vniuerſitate. Credendum, inquit, nimi... veteribus & priſcis, & vt aiunt, viris, qui ſe progeniem eſſe ... dicebant.

... pectore.

..., quod eſt ingenue, citraq; diſſimulationem, vt veritatis ... eſt oratio. Cicero.

... magnusque. ἠΰς τε μέγας τε.

... magnusq; bonusq;, apud Homer. Prouerb. autem locum ha..., quoties aut teſtem, aut iudicem, aut conuictorem ſignifica... ac neutiquam reiiciendum.

... non cæditur, neque violatur. πρέσβυς οὐ τύπτεται, οὐδ' ὑβρί...

... iure gentium receptum eſt, vt legati publica fide veniant, & ... inuiolati.

... tabulis teſtis. ἐκ τοῦ Διὸς δέλτων ὁ μάρτυς.

Pro certo & indubitabili teſte.

Atticus teſtis. Ἀττικὸς μάρτυς.

Pro probatiſſimo atque incorruptiſſimo teſte. Quod ſi quis per ironiam torqueat in teſtem vanum, non inconcinne dixerit. Diogenian.

Attica fides. Ἀττικὴ πίςις.

Legitur apud eundem de minime vanis, minimeq; periuris.

Rhadamantheum iudicium. Ῥαδαμάνθειος κρίσις.

De incorrupte iudicantibus.

Iouem lapidem iurare.

Qui ſancte & religioſe deierant. M. Tull. in Epiſt.

Rhadamanthi iuſiurandum. Ῥαδαμάνθειος ὅρκος.

Dicebatur, quod veriſſimum quidem eſſet, cæterum nullum Deum aſciſceret.

Viri iureiurando, pueri talis fallendi. ὅρκοις ἄνδρας ἀςραγάλοις δὲ παῖδας ἐξαπατητέον.

Docet, viris nullare citius imponi poſſe quam iureiurando, quod nemo tam improbus eſſe credatur, qui id velit violare.

Iouis ſuffragium. Διὸς ψῆφος.

Dicebatur ſacrum & inuiolatum.

Amphictyonum conſeſſus. Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον.

De frequente grauium virorum conuentu.

Dictum ac factum. ῥηχθὲν καὶ πραχθέν.

Prouerbialis figura. Qua nihil in negotio procurando prætermiſſum ſignificamus. Terent.

Dictum ac factum reddidi.

Mineruæ ſuffragium. ἡ ἀθηνᾶς ψῆφος.

De exacto ſuffragio ſeu iudicio, contrarium illi: Sus iudicauit. Sed lepidius fiet, ſi per ironiam efferatur, in ſtupidum, & nullius iudicii hominem.

Veriora iis, quæ apud Sagram acciderunt. ἀληθέςερα τῶν ἐπὶ Σάγρᾳ.

Dictum olim in incredulos, quiq; non niſi magno malo docti credunt. Strabo.

Oculis magis habenda fides, quam auribus. ὤτων πιςότεροι ὀφθαλμοί.

Quæ cernuntur, certiora ſunt, quam quæ audiuntur. Horat.

Nec retinent patulæ commiſſa fideliter aures,
Quam quæ ſunt oculis ſubiecta. Germani dicunt, Sehen gehet für hören ſagen/ Was du ſiheſt das glaub.

Domeſticus teſtis. οἴκοθεν ὁ μάρτυς.

Vbi quis ipſe ſe laudat. Quaſi domi teſtem habeat, non aliunde adductum.

Venereum iuſiurandum. ἀφροδίσιος ὅρκος οὐκ ἐμποίνιμος.

Venereum iuſiurandum non ponitur: ſenſus eſt. Amantium iuſiurandum irritum eſſe, neque ad deos quicquam pertinere, tanquam iocoſum. Plato.

Dignus qui cum in tenebris mices.

Qui certiſſima eſſet fide, eum dignum dicebant, qui cum in tenebris micaretur. Prouerb. natum a ruſticis. Cic.

De manu in manum.

Cicer. lib. Epiſt. 7. Totum deniq; hominem tibi trado de manu vt aiunt, in manum tuam iſtam & victoria, & fide præſtantem. Traduntur etiam & qui commendantur.

Manu longa, & manu breui tradere.

Qui promiſſis agit, ac ſpem tantum oſtendit, longa manu dat: Contra, qui præſens ac ſtatim exhibet, quod promittit, breui manu dat.

❡ Emblema.

Fidei ſymbolum.

Emblema IX.

Stet depictus Honos tyrio velatus amictu,
Eiusq; iungat nuda dextram Veritas.
Sitq; Amor in medio caſtus, cui tempora circum
Roſa it, Diones pulchrior Cupidine.
Conſtituunt hæc ſigna Fidem, Reuerentia, Honoris,
Quam fouet, alit Amor, parturitq; Veritas.

Fiducia.

❡ DEFINITIO ET ETYMOL.

FIDVCIA, Græcè παῤῥησία, ας, ἡ, & παῤῥησιάζω, audacter loquor, dicitur. Eſt autem fiducia ſpes futuri auxilii concepta dictis aliorum, vel ex his quæ ſunt in ſe, vel in alio. *ſecund. B. Thom. ſecunda Secund. quæſt. 129. art. 6.* & dicitur à fide.

Fiducia